

toarele: «... zeci de mâini se întindeau spre noi, mulți se aruncau între caii noștri, ne sărutau mâinile și hainele, iar femeile ne acopereau cu flori»¹.

Poporul bulgar nu a rămas pasiv față de lupta eroică pe care o duceau armata rusă și mai târziu armata română. Populația bulgară va da trupelor eliberatoare un ajutor prețios, procurând informații asupra inamicului, aprovizionând armata cu alimente, furaje, înrolându-se ca voluntari și participând la organizarea instituțiilor de stat.

De asemenea, pe teritoriul României și-a desfășurat activitatea câteva luni serviciul privind administrația civilă a viitoarelor teritorii bulgărești eliberate. Acest serviciu a luat ființă încă de la 16 noiembrie 1876, pe lângă cartierul general al armatei ruse. Rusia dorea ca în Bulgaria să se creeze instituții solide, iar în administrație să fie recrutați localnici care se bucură de influență și au experiență².

În fruntea acestui serviciu a fost numit prințul V. Cercaschi, care avea experiență în domeniul administrativ³.

Din ordinul prințului Cercaskhi, la 30 aprilie 1877 pleacă din Chișinău spre București o comisie care avea ca scop să studieze instituțiile din Bulgaria și din Turcia și să facă propuneri în legătură cu viitoarea organizare a Bulgariei. Comisia, formată din ruși și cîțiva bulgari care serviseră și înainte în Rusia, avînd ca președinte pe colonelul Sobolev, și-a început lucrările la 5 mai 1877, iar în același an a fost tipărit în București, primul volum intitulat «материалы для изучения Болгарии»⁴.

Cancelaria prințului Cercaschi și-a stabilit sediul în lunile mai — iunie 1877, mai întâi la Ploiești, apoi la Zimnicea, de unde au fost date o serie de decrete privind administrația teritoriilor din sudul Dunării⁵.

În spatele trupelor rusești începea să se organizeze pe teritoriul Bulgariei, autoritățile civile.

★

Deși convenția romîno-rusă din 4 aprilie 1877 nu prevedea obligații militare pentru România, acestea decurgeau totuși, în mod fortuit, din însuși faptul că semnarea convenției constituia un act de ostilitate față de Imperiul Otoman, deoarece asigura armatelor rusești importante avantaje de ordin strategic. De aici și necesitatea ca armata romînă să apere linia Dunării împotriva eventualelor încercări ale turcilor de a-și crea capete de pod la nord de fluviu. Iar trecerea trupelor romîne la sud de Dunăre, în lunile iulie și mai ales august 1877, s-a făcut în asentimentul poporului și al armatei. După expresia unui martor ocular «... entuziasmul era la culme; soldații jucau brîul, bătuta și căzăceasca»⁶.

¹ E. Utin, *Письма из Болгарии в 1877*, Petersburg 1879, p. 159.

² *Сборник официальных распоряжений и документов по болгарскому краю*, Выпуск I, Sistov, 1877, p. 8—14.

³ A ocupat funcții în Polonia, sub administrația lui s-a efectuat reforma agrară după răscoala poloneză din anii 1863—1864. A fost în perioada 1863—1867 în Polonia locțiitorul guvernatorului (*История Болгарии*, Moscova 1954, vol. I, p. 309).

⁴ *Ibidem*, partea I-a, București, 1877; volumul a apărut în tipografia ziarului bulgăresc «Stara Planina».

⁵ *Сборник официальных распоряжений*, I, p. 8—15.

⁶ St. Georgescu-Sergent, *Memorii din timpul războiului pentru independență 1877—1878*, București, 1891, p. 11.